

2. Souhrnná výkonnost

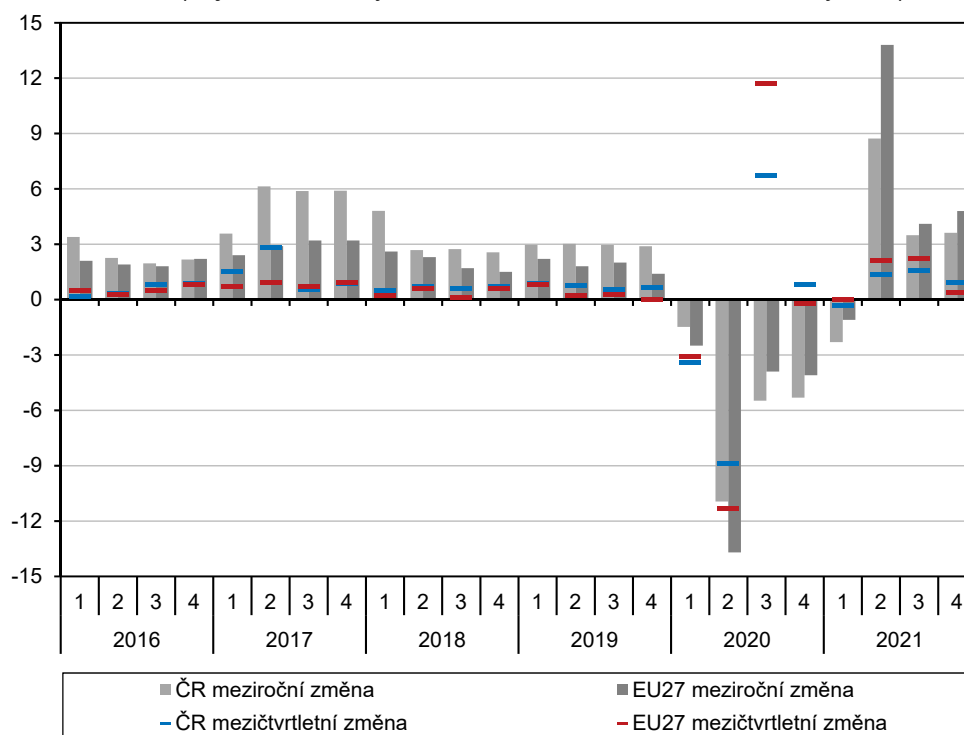
Hrubý domácí produkt loni vzrostl, ale za úroveň roku 2019 stále reálně zaostával.

Hrubý domácí produkt (HDP) v roce 2021 reálně vzrostl o 3,3 %¹. Po hlubokém propadu z roku 2020 se tak domácí ekonomika postupně zotavovala. Celkově ale zatím HDP vyjádřený ve stálých cenách zaostával za úrovní roku 2019. Loňský růst HDP nejvíce podpořila tvorba hrubého kapitálu, především nárůst zásob. Silně se zvyšovala také spotřeba domácností. Naopak zahraniční poptávka růst HDP výrazně brzdila, dokonce více než v roce 2020, kdy se na nějakou dobu zastavila výroba v některých podnicích zaměřených na export.

Ve 4. čtvrtletí HDP meziročně i mezičtvrtletně rostl.

Meziroční dynamika HDP byla v průběhu loňského roku výrazně ovlivněna nízkou srovnávací základnou roku 2020 – nejvíce to bylo patrné ve 2. čtvrtletí. Ve 4. čtvrtletí 2021 neplatila tak přísná restriktivní opatření jako ve stejném období roku 2020², oproti 3. kvartálu 2021 se ale zpřísnila. Meziroční přírůstek HDP ve 4. čtvrtletí tak dosáhl 3,6 %. Jeho růst silně podporovala domácí poptávka – spotřeba i kapitálové výdaje. Bilance zahraničního obchodu naopak působila negativně, na čemž mělo podíl i srovnání s velmi silným závěrem roku 2020, kdy významně rostl export a bilance zahraničního obchodu dosahovala rekordní úrovně. Mezičtvrtletní přírůstek HDP ve 4. čtvrtletí 2021 činil 0,9 % a zpomalil ve srovnání s dynamikou 2. i 3. kvartálu. Došlo přitom k poklesu domácí spotřeby i výdajů na tvorbu hrubého kapitálu. K růstu HDP tak přispívala pouze zahraniční poptávka. Hrubý domácí produkt vyjádřený v cenách roku 2015 ve 4. čtvrtletí 2021 nedosáhl úrovně stejného období roku 2019.

Graf č. 1 HDP (objemové indexy, očištěno o sezónní a kalendářní vlivy, v %)

Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Evropským ekonomikám se dařilo zotavovat

Celkový meziroční růst HDP v Evropské unii ve 4. čtvrtletí mírně zrychlil na 4,8 %³. Pokračovalo tak postupné zotavování evropských ekonomik a většina z nich také

¹ Vývoj HDP, hrubé přidané hodnoty a jejich složek je vyjádřen prostřednictvím objemových indexů (tj. očištěn o vliv cen) a po očištění o sezónní a kalendářní vlivy. Údaje jsou platné k 1. 3. 2022.

² Provoz v maloobchodě zůstal zachován. Ve službách byl nejprve omezen vstup do provozoven osobám, které neprokážou bezinfekčnost. Následně se zákaz změnil na osoby bez ukončeného očkování.

³ Data za Bulharsko, Irsko, Řecko a Maltu nebyla dostupná.

<p>a mnohé již překonaly předkrizovou úroveň.</p>	<p>přesáhla úroveň stejného období roku 2019⁴. Meziročně rostl HDP ve všech ekonomikách EU a největší přírůstek podle dostupných dat vykázaly Slovinsko (10,5 %), Chorvatsko (9,9 %) a Estonsko (8,8 %). Jen mírně rostl HDP na Slovensku (1,1 %), v Německu (1,8 %) a v Rumunsku (2,7 %). Oproti 3. čtvrtletí 2021 se HDP v EU zvýšil o 0,4 %. Poměrně nízký celkový přírůstek byl ovlivněn hlavně problematickým vývojem německé ekonomiky, která mezičtvrtletně klesla o 0,3 %. Nižší byl i HDP v Rakousku (–2,2 %), Rumunsku (–0,5 %), v Lotyšsku (–0,1 %) a v Chorvatsku (–0,1 %). Naopak velmi silného mezičtvrtletního přírůstku HDP dosáhly Slovinsko (5,4 %), Španělsko (2,0 %) a Maďarsko (2,0 %).</p>
<p>Mzdy a platy v loňském roce narážely na silný cenový růst, který tlumil jejich reálný růst.</p>	<p>V roce 2021 se celkový objem vyplacených mezd a platů zvýšil o 6,8 % při současném navýšení celkové zaměstnanosti o 0,1 %⁵. Posílení cenového růstu ale způsobilo, že reálný nárůst objemu mezd loni dosáhl 3,7 %⁶. Nejvíce se zvyšoval objem mezd vyplacených v činnostech v oblasti nemovitostí (14,1 % při stagnaci zaměstnanosti) a dále v odvětvích s převahou vládního sektoru⁷ (8,9 %, růst zaměstnanosti o 2,8 %), kde se projevovalo vyplácení odměn zdravotníkům a dalším složkám podílejícím se na řešení pandemie. Nadprůměrně rostl také objem výdělků v profesních, vědeckých, technických a administrativních činnostech (7,7 %) a pokračující silný růst zaměstnanosti⁸ (3,4 %) podpořil růst mezd a platů v informačních a komunikačních činnostech (6,9 %). Mzdy a platy ve zpracovatelském průmyslu byly vyšší o 6,3 %, zatímco zaměstnanost klesla o 0,5 %. Podprůměrný byl také přírůstek v uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství (5,7 % při poklesu zaměstnanosti o 1,7 %), ve stavebnictví (5,5 %), ostatních činnostech (5,4 %), zemědělství, lesnictví a rybářství (4,9 %) a peněžnictví a pojišťovnictví (2,2 %).</p>
<p>Ve 4. čtvrtletí meziročně rostly mzdy i zaměstnanost.</p>	<p>Ve 4. čtvrtletí vzrostl objem vyplacených mezd a platů meziročně o 7,6 % a celková zaměstnanost byla vyšší o 1,3 %. Reálný růst objemu mezd činil 2,8 %, což je s výjimkou období roku 2020 a loňského 1. čtvrtletí, zasažených pandemií, nejméně od 3. čtvrtletí 2014. Mezičtvrtletně se objem mezd a platů zvýšil o 1,5 % a zaměstnanost o 0,1 %. Nejsilnějšího meziročního přírůstku dosáhly mzdy a platy v činnostech v oblasti nemovitostí (21,8 %). Navýšení v ostatních činnostech (20,5 %) a v obchodě, dopravě, ubytování a pohostinství (18,2 %) ovlivnila z velké části nízká srovnávací základna 4. čtvrtletí 2020. Nadprůměrně se zvýšil i objem mezd a platů v profesních, vědeckých, technických a administrativních činnostech (9,7 %). Ve zbytku ekonomiky platové prostředky narůstaly pomaleji. V informačních a komunikačních činnostech o 6,4 %, v zemědělství, lesnictví a rybářství o 6,1 %, ve stavebnictví o 5,5 %, v peněžnictví a pojišťovnictví o 5,4 %. Ve zpracovatelském průmyslu jejich meziroční růst výrazně zpomalil na 4,6 % a pod vlivem vysoké srovnávací základny zmírnil také v odvětvích s dominancí vládního sektoru na 2,1 %⁹.</p>
<p>Spotřeba loni výrazně přispívala k růstu HDP.</p>	<p>Domácí spotřeba v roce 2021 vzrostla o 3,5 %. K růstu HDP přispěla 1,4 p. b.¹⁰ Zvyšovala se především spotřeba domácností (4,3 %), v případě vládních institucí byl přírůstek mírnější (1,6 %). Struktura spotřeby podle trvanlivosti¹¹ zčásti odrážela srovnání s rokem 2020, kdy byl po určitou dobu omezen prodej části maloobchodního sortimentu¹² a provoz služeb. Loni se tak spotřeba statků dlouhodobé spotřeby zvýšila o 5,0 %, a</p>

⁴ Srovnání HDP v cenách roku 2015.

⁵ Zaměstnanost v pojetí národních účtů (osoby), údaj je sezónně očištěn. Objem odpracovaných hodin loni vzrostl o 2,9 %.

⁶ Do reálného vyjádření převedeno s pomocí deflátoru spotřeby domácností.

⁷ Veřejná správa a obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče.

⁸ Zaměstnanost zde rostla desátým rokem v řadě a za tu dobu se zvýšila o více než 40 % (více než 50 tisíc osob).

⁹ Projevila se zejména vysoká základna 4. čtvrtletí 2020, kdy byly vypláceny mimořádné odměny zdravotníkům.

¹⁰ Příspěvky ke změně HDP po vyloučení dovozu pro konečné užití.

¹¹ Údaje o spotřebě dle trvanlivosti jsou v domácím pojetí.

¹² Velká část omezeného maloobchodu spadá do kategorie zboží střednědobé spotřeby – oděvy, rekreační a sportovní potřeby a podobně.

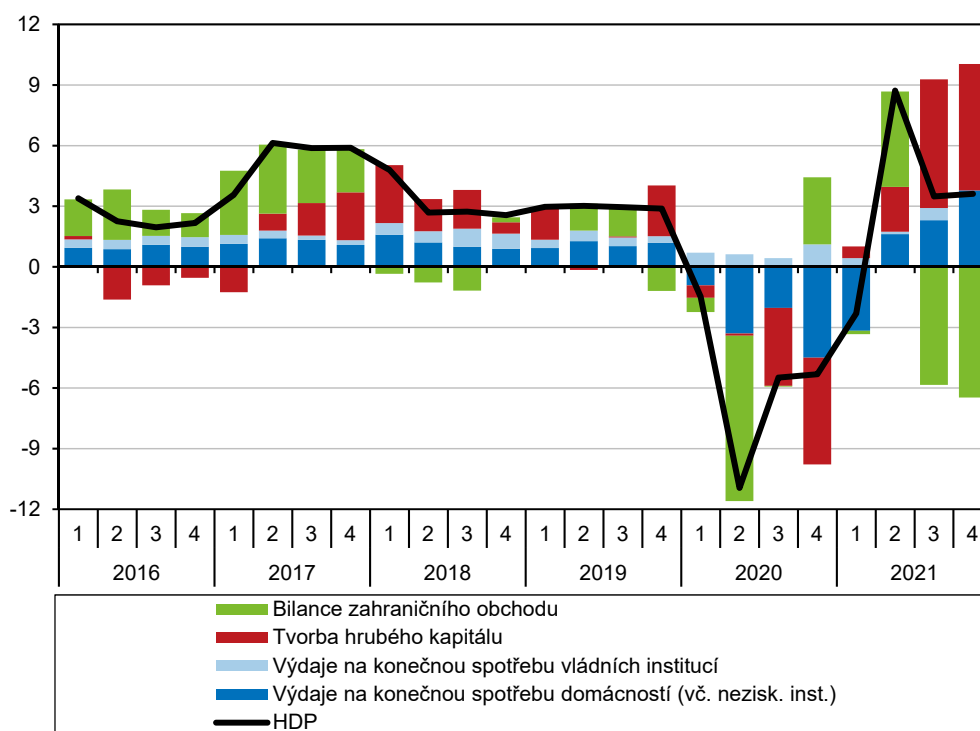

střednědobé spotřeby o 4,8 % a služeb o 4,0 %. Spotřeba netrvanlivého zboží byla vyšší o 3,0 %.

Oproti 3. čtvrtletí se spotřeba domácností snížila.

Ve 4. čtvrtletí 2021 spotřeba celkově meziročně vzrostla o 6,2 % a k růstu HDP přispěla 3,8 p. b. Zatímco vládní spotřeba stagnovala (0,1 %), spotřeba domácností byla meziročně vyšší o 9,3 %, což je rekordní přírůstek, na kterém se ale projevil vliv srovnání se závěrem roku 2020, kdy byl maloobchod i služby omezeny. Velmi silně tak v loňském 4. čtvrtletí meziročně vzrostla spotřeba statků střednědobé spotřeby (30,0 %). Silné přírůstky ale měla i dlouhodobá spotřeba (9,4 %) a služby (13,5 %). Spotřeba netrvanlivého zboží byla vyšší o 2,8 %. Oproti 3. čtvrtletí se spotřeba celkově propadla o 1,1 %. Snížila se spotřeba domácností (-1,8 %), ta vládní byla mírně vyšší (0,2 %). To odrazilo i nejistotu a rostoucí pesimismus, který domácnosti v závěru roku vyjadřovaly v konjunkturálních průzkumech, především v souvislosti s růstem cen.

Graf č. 2 Příspěvky výdajových složek k reálné změně HDP* (objemové indexy, meziroční růst, příspěvky v p. b., HDP v %)

Zdroj: ČSÚ

* po vyloučení dovozu pro konečné užití

Loni se silně zvyšovaly zásoby.

Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu se v roce 2021 zvýšily o 18,2 %. Z toho výdaje na fixní kapitál byly vyšší o 0,9 %. Po hlubokém propadu v roce 2020 se tak zejména podniky v nejisté situaci dál vyhýbaly posílení investiční aktivity. Naopak narůstaly zásoby¹³, především nedokončené produkce. Reálně investice loni zaostávaly za úrovní let 2018 i 2019. Vývoj výdajů na tvorbu hrubého fixního kapitálu podle věcného členění nepřímo ukazuje na pokračující útlum investiční aktivity nefinančních podniků. Po hlubokém propadu v roce 2020 loni totiž dál klesaly investice do ICT a ostatních strojů a zařízení (-0,5 %). Nižší byly také výdaje na ostatní budovy a stavby (-2,0 %). Investice do dopravních prostředků a zařízení sice vzrostly o 5,7 %, v předchozím roce se ale snížily téměř o čtvrtinu, takže loňské výdaje hluboce reálně zaostávaly za úrovní let 2016–2019. Investice do produktů duševního vlastnictví se loni zvýšily o 1,5 % a rovněž reálně zaostávaly za úrovní roku 2019. Jedinou oblastí, kde investiční aktivity

¹³ Změna zásob (v běžných cenách a sezónně očištěná) dosáhla v roce 2021 +275,1 mld. korun. V samotném 4. čtvrtletí vzrostly zásoby o 82,5 mld. korun.

již osmým rokem v řadě rostla, byly výdaje na obydlí, které se loni zvýšily o 4,1 %. Výdaje na obydlí jsou doménou sektoru domácností.

Investice ve 4. čtvrtletí rostly.

Ve 4. čtvrtletí se výdaje na tvorbu hrubého kapitálu meziročně zvýšily o 26,9 %. Z toho se ale samotné investice zvýšily o 3,5 % a zbytek lze přičíst navýšení zásob. Oproti 3. kvartálu se kapitálové výdaje snížily o 0,2 %. Samotné investice ale rostly o 0,5 %. Podle údajů o věcném členění tvorby hrubého fixního kapitálu ve 4. čtvrtletí nejvíce meziročně rostly výdaje na dopravní prostředky a zařízení (20,1 %) a obydlí (7,5 %). Jen mírně vyšší byly investice do ostatních budov a staveb (1,3 %), ICT a ostatních strojů a zařízení (0,9 %) a produktů duševního vlastnictví (0,2 %). Oproti 3. čtvrtletí 2021 se výrazně zvýšily investice do produktů duševního vlastnictví (5,6 %) a ostatních budov a staveb (3,4 %). Mírně rostly výdaje na obydlí (0,2 %) a stagnovaly investice do dopravních prostředků a zařízení. Mezičtvrtletně výrazně nižší byly výdaje na ICT a ostatní stroje a zařízení (-4,9 %).

Bilance zahraničního obchodu se loni rekordně zhoršila.

V roce 2021 reálně vzrostl vývoz zboží a služeb o 5,0 %¹⁴. Z toho vývoz zboží byl vyšší o 5,1 % a služeb o 4,6 %. Za úrovní roku 2019 vývoz zboží loni reálně zaostal o 0,2 % a služeb o 13,2 %. Část domácích vývozců se ale potýkala s problémy s dodávkami některých komponent. Dovoz zboží a služeb tak loni rostl silnějším tempem než vývoz a celkově se zvýšil o 11,4 %. Import zboží se zvýšil více (12,5 %) než dovoz služeb (4,6 %). Bilance zahraničního obchodu loni celkově dosáhla přebytku 185,2 mld. korun. To je o 204,1 mld.¹⁵ horší výsledek než v roce 2020. I proto bilance zahraničního obchodu silně působila ve směru poklesu HDP (-2,0 p. b.). Zhoršovalo se výhradně kladné saldo obchodu se zbožím (-211,6 mld. korun). Naopak přebytek obchodu se službami se loni zlepšil o 7,5 mld. korun.

Ve 4. čtvrtletí byla bilance zahraničního obchodu deficitní.

Ve 4. čtvrtletí se vývoz zboží a služeb reálně meziročně propadl o 5,7 %, přičemž vývoz zboží se snižoval (-8,9 %), zatímco u služeb silně rostl (15,3 %). Dovoz se naopak zvyšoval (4,0 %). Import zboží byl meziročně vyšší o 3,5 % a služeb o 7,6 %. Oproti 3. čtvrtletí se export reálně zvýšil o 2,2 %, rostl přitom vývoz zboží (1,2 %) i služeb (7,7 %). Na druhé straně se dovoz mezičtvrtletně snížil o 0,4 %. Bilance zahraničního obchodu ve 4. čtvrtletí dosáhla celkově přebytku 22,5 mld. korun, což je meziročně o 122,6 mld. horší výsledek. Meziroční srovnání ovlivnila kromě situace v průmyslu i vysoká srovnávací základna 4. kvartálu 2020. Saldo obchodu se zbožím meziročně spadlo o 137,1 mld. korun do deficitu -12,2 mld., zatímco přebytek obchodu se službami se zlepšil o 14,5 mld. Mezičtvrtletně se ale celkový přebytek zlepšil.

V loňském roce hrubá přidaná hodnota rostla, ale reálně nepřekonalala úroveň roku 2019.

Hrubá přidaná hodnota (HPH) se v roce 2021 zvýšila o 3,0 %. Ještě v 1. čtvrtletí byly některé obory výrazně zasaženy protipandemickými restrikcemi, podzimní zhoršení epidemické situace už ale nevedlo k tak přísným opatřením jako v roce 2020. Přírůstek ovšem nestačil na kompenzaci propadu z roku 2020 a reálně HPH celkově zaostávala za úrovní roku 2019. Z jednotlivých odvětví se nad úroveň roku 2019 dostaly jen zemědělství, lesnictví a rybářství, informační a komunikační činnosti, peněžnictví a pojišťovnictví a odvětví s převahou vládního sektoru. Oproti roku 2020 byla HPH nižší jen v ostatních činnostech (-1,4 %). Ty byly silně zasaženy vládními restrikcemi, protože jsou v nich zahrnuty například služby osobní péče. V ostatních odvětvích se HPH zvýšila, nejvíce v peněžnictví a pojišťovnictví (9,4 %), zpracovatelském průmyslu (4,5 %), informačních a komunikačních činnostech (4,3 %). Podprůměrným tempem se zvyšovala HPH v odvětvích s převahou vládního sektoru (2,9 %), v zemědělství, lesnictví a rybářství (2,8 %), v uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství

¹⁴ Podle metodiky čtvrtletních národních účtů (vývoz a dovoz v ocenění FOB/FOB). Bilance zahraničního obchodu v běžných cenách a po sezónním očištění.

¹⁵ To je největší zaznamenané zhoršení.

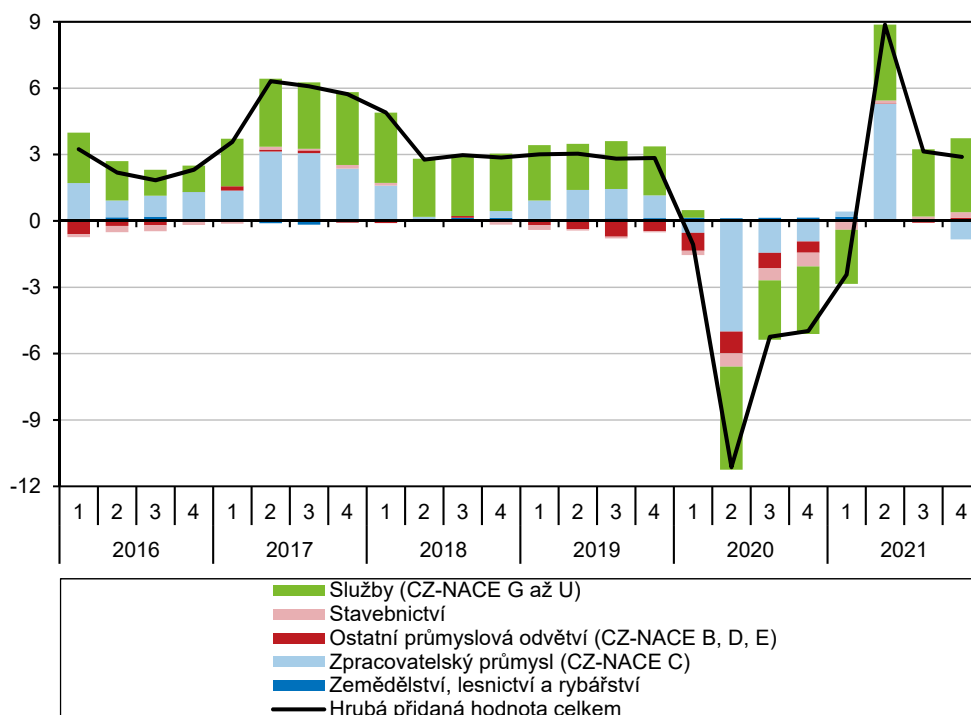

(2,5 %), v profesních, vědeckých, technických a administrativních činnostech (2,3 %), ve stavebnictví (0,9 %) a v činnostech v oblasti nemovitostí (0,5 %).

Ve 4. čtvrtletí meziročně i mezičtvrtletně klesla HPH ve zpracovatelském průmyslu.

Hrubá přidaná hodnota ve 4. čtvrtletí meziročně vzrostla o 2,9 %. To je poměrně mírný přírůstek, kterému napomohla nízká srovnávací základna 4. čtvrtletí roku 2020 (HPH tehdy klesla o 5,0 %). Za stejným obdobím roku 2019 tak v loňském 4. čtvrtletí HPH zaostávala. Trvajících problémy s dodávkami vedly k meziročnímu poklesu HPH ve zpracovatelském průmyslu (-3,3 %). Stagnovala HPH v zemědělství, lesnictví a rybářství, ale ve zbytku ekonomiky HPH rostla. Největší meziroční přírůstek měla ve 4. čtvrtletí HPH v obchodě, dopravě, ubytování a pohostinství (10,7 %), v peněžnictví a pojišťovnictví (8,6 %), ostatních činnostech (6,5 %), stavebnictví (4,7 %), profesních, vědeckých, technických a administrativních činnostech (4,6 %) a informačních a komunikačních činnostech (3,2 %). Mírný růst měla HPH v odvětvích s převahou vládního sektoru (2,6 %) a v činnostech v oblasti nemovitostí (1,0 %). Ve srovnání se 3. čtvrtletím 2021 se HPH celkově zvýšila o 0,7 %. Ačkoli se ve 4. čtvrtletí nezaváděla „tvrdá“ restriktivní opatření, klesala mezičtvrtletně HPH v dříve zasažených ostatních činnostech (-8,0 %) a výrazně zpomalil růst v případě obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství (0,5 %). Hrubá přidaná hodnota mezičtvrtletně klesala také ve zpracovatelském průmyslu (-1,6 %) a stavebnictví (-0,3 %). Výrazný mezičtvrtletní přírůstek měla HPH v zemědělství, lesnictví a rybářství (3,4 %), činnostech v oblasti nemovitostí (2,7 %), peněžnictví a pojišťovnictví (2,2 %) a v odvětvích s převahou vládního sektoru (1,9 %). Jen mírně rostla HPH v informačních a komunikačních činnostech (0,7 %) a profesních, vědeckých, technických a administrativních činnostech (0,5 %).

Graf č. 3 Příspěvky odvětví k reálné změně HPH (objemové indexy, meziroční příspěvky v p. b., HPH v %)

Zdroj: ČSÚ